

Finlands äldsta Rotaryklubb, Helsingfors Rotaryklubb rf, firar sitt 100-årsjubileum 2026. Som en del av firandet får alla elever i årskurs 4 i Helsingfors ett eget exemplar av Timo Parvelas bok *Min vän Vacke*.

Rotaryklubbens mål är att stärka barns läslust och läsförmåga. Boken tar upp ett angeläget tema och berör många av de frågor som barn funderar över. Den ges ut på både finska och svenska.

Översättning: Marjut Hökfelt

Till min mamma,
som också är Vacke.

Författandet av detta verk har fått stöd från
Finska Kulturfonden.

Min vän Vacke
Originalets titel: Ystäväni Vakko
Text © Timo Parvela, Tammi 2026
Illustrationer © Pasi Pitkänen, Tammi 2026
Översättning: Marjut Hökfelt

Utgiven av Bonnier Carlsen Bokförlag,
Stockholm 2026
Box 3159, 103 63 Stockholm
info@bonniercarlsen.se, www.bonniercarlsen.se
Published by arrangement with XXX

ISBN 978-91-7981-822-7
Tryck XXX
Tryckning 1

FSC www.fsc.org
MIX
Paperi | Tukes vastuullista metsänhoitoa
FSC® C002795

TIMO PARVELA

YSTÄVÄNI VAKKO

KUVITUS: PASI PITKÄNEN

PÄLKJÄRVI

Granater! De syns inte, men deras sång är lätt att känna igen. Veikko står på bryggan och ser hur granaterna med ett visslande störtar ner i sjön och river upp höga vattenpelare. Han applåderar och tjuter åt varenda en.

Veikko rycks bort från bryggan så hårdhänt att han ylar till av förskräckelse. Mamma kramar hans hand hårdare än någonsin och rusar i väg från stranden med honom i släptåg. Det hjälper inte att försöka bromsa. Mamma drar honom som en kälke efter sig. De rusar först uppför strandstigen och sedan tvärs över gården ända bort till jordkällaren. Där knuffar hon in Veikko, följer själv efter och drar igen dörren hårt.

Det svala mörkret fylls av den tjocka lukten av jord. Dessutom kan Veikko känna lukten av mamma, systern, hunden Turre och ytterligare någon doft som han inte kan definiera. Det är ingen levande varelse, utan något som delar mörkret med dem. Det går inte att ta på och man får inte prata om det, men det finns där ändå. Mammas flåsande hörs tydligt.

Några granater varken syns eller hörs längre. Veikko funderar på om de efter att ha dykt ner stiger upp till ytan igen, som lommen som alltid pluppar upp långt från stället där den försvunnit under ytan. Precis det ville han se när mamma kom och avbröt och släpade bort honom från bryggan.

Han vågar inte fråga mamma om granaterna. Hon har läpparna i ett lika hårt streck som när Veikko utan lov tog yxan i vedboden för att hugga lite bastuved. Han ville bara hjälpa mamma, som tvingas göra nästan allt i huset numera när pappa är vid fronten.

Världen har fyllts av märkliga ord. Det finns krig. Det finns pansarvagnar och kanoner, det finns anfall och försvar, vuxenprat som han inte förstår. Mamma är sträng och orolig. Det är visserligen välbekant, men ändå annorlunda – som om det bakom alla vardagsbekymmer finns en stor och skrämmande varelse.

De kommer ut ur källaren och det är som om inget hänt. Solen skiner och en vindpust rufsar om håret. Mamma går in i ladugården för att titta till kossorna Fröjda och Fromma, som inte fick plats i källaren med dem. Veikko kilar bort till grisen. Rosa är rosafärgad och trivsamt rund. Hon har ett mjukt, fnysande tryne, och med det famlar hon efter de kålrotsbitar som Veikko erbjuder. Hon njuter när han kliar henne på ryggen.

– Var inte rädder. Jag ska ta hand om dig, lovar Veikko.

På natten vaknar Veikko av blixtar. Det flammar upp mot taket i det mörka rummet på samma sätt som under ett åskväder. Knallarna låter annorlunda bara. Dämpade men argare. Veikko kastar en blick mot systern och mamma som sover tungt. Turre är däremot vaken. Han ligger på golvet och lägger huvudet på sned som om han tar emot ett hemligt budskap. Avsändaren är kanske pappa.

Veikko vaknar till av motorbuller. Han rusar upp ur sängen och rakt ut på gården, känner inte ens hur kylig marken är under de bara fötterna.